Број 118. У Новом Саду у четвртак 30. маја 1902. Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за светцем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

издање: „Рада“, дионичарског друштва за издавање српских књига и новина, у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Шта је било при отварању синода?

Карловци 29. маја.

„Пештански Лојд“ донео је говор којим је кр. комесар саопштио у тајној синодској седници своју инструкцију. „Српски Сион“ званичан орган наше патријаршије, донео је у свом ванредном броју све друго што се односи на отварање синода, али је овај акт изоставио. Вероватно га је било срамота.

Из овог веома значајног саопштења види се, да је наш синод спао већ на врло ниске гране, и да је његово право — никакво. У овај мах нећемо много о томе да говоримо, али ко год прочита то саопштење, уверће се о томе и сам.

Наш епископат није никад хтео, да се тачно обележи право и делокруг нашег синода, као што је то случај код синода других вероисповести н. пр. код Румуна. Наш епископат је мислио, да ће тим начином бити силнији и да ће моћи многа питања, која иначе спадају у делокруг автономије увући у свој делокруг. Но љуто се преварио Јер из оног неодређеног положаја његовог, изашло је на крају то, да су му подрезана сва права његова. И тако је наш синод поред осталог дошао дотле да без присуства кр. комесара не може расправљати. Што ником то нами

Ми смо још у јучерањем чланку нагл сили, да се наш епископат преварио у рачуну, кад је у своје време мислио, да ће све оно пасти њему у крило, што год му испадне за руком да се одузме од народа и автономије, сабора и осталих власти. Показало се, да је био на кривом путу, и данас је без сумње разочаран.

Па је ли дошло време, да се наша автономија уреди у свима гранама њеним и да наш епископат заузме у крилу наше црквене автономије, оно помирљиво становиште, које одговара његовом позиву и интересу наше автономије, нашем народно црквеном животу. У овај мах изгледа нам, да је ово немогуће стање у нашој автономији дозлогрдило свима и свакоме и да би било време, да сви приону искрено око уређења њезина.

* * *

У саопштењу краљевског повереника, о коме смо мало час говорили, додирује се и питање патријарха Бранковића. То је питање и одвише познато. Кад су подигнуте оне тешке оптужбе против патријарха Георгија, синод је решио, да ће он судити у тој ствари, а поверио је саборском одбору, да те оптужбе испита. По декларатории, која и данас постоји требало је ту ствар упутити екстрајудицијоналној комисији. Но и сам саборски одбор прекорачио је свој мандат, јер се он — кад је добио ту ствар у своје руке — направио одмах судија и у место да поднесе само извиђај, донео је одмах и решење. Па и сам синод решио је у први мах не само то, да донесе одлуку у патријарховој ствари, него је решио био да после тога суди и епископу Змејановићу, који је учинио познату пријаву против патријарха Георгија, те изазвао бајаги шкандал.

Господа епископи у синоду мислили су, да је са знањем епископа Змејановића дошла „Застава“ до те пријаве, што мимогред буди речено никако не стоји. Није ваљда више далеко дан, кад ћемо ми бити у стању непобитним доказима да изнесемо, ко је доставио ту пријаву „Застави“.

20. јула 1901. године изашло је одједном ручно писмо Њ. Величанства краља, којим краљ на основу свога права обуставља сваки даљи поступак суђења у ствари патријарха Георгија. У тој одлуци краљевој не признаје се, да је синод био властан да суди у овакој ствари, али се укида и сваки други поступак суђења, па се уједно укида синоду и то право, да у тој ствари суди епископу Змејановићу.

Колико смо ми извештени, а држимо, да смо врло добро извештени, ова ствар патријарха Георгија по краљевој одлуци не сме бити више никако предмет суђења него да то буде рачунска ствар и да би се могло расправљати само још о накнади штете.

Кад је патријарх Георгије као прву тачку синодског дневног реда поставио то своје питање, онда се могло претпоставити, да је требало доћи на ред прочитање краљеве одлуке у тој ствари, која је морала бити достављена и прочитана синоду. Но јер је патријарх Георгије пријавио и друге две тачке, које су се тицале суђења епископу Змејановићу, то је био по свој прилици повод, да се све те тачке скину с дневног реда. У овај мах не упуштамо се даље у ову ствар и износимо је само у толико, да потсетимо наше читаоце шта значе некоја места у саопштењу кр. повереника. Што се тиче суштине целе ствари она ће бити коначно решена кад сабор у своме делокругу надпрегледи рачуне, што се надамо неће више дуго трајати.

* * *

Говор

којим је кр. комесар Бела Тилијан отворио синод гласи:

Велико достојни синоде! Митрополит патријарх српске православне цркве замолио је преко угарске владе, својим поднеском од 27. фебр. ове год., број 52. да се сазове митрополитски синод, који би расправљао и решавао предмете, који су у поднеску наведени.

Његово царско и краљевско Величанство, чије се очинско старање распростире на све вероисповести, без разлике, благоизволео је, по препоруци угарске владе, одобрити молбу и тако Вам је дата прилика, да са мудром увиђавношћу и са потребном опрезношћу претресате црквена питања, која спадају у делокруг синода и да о њима решавате.

Питања о којима ће имати да решава овај синод су важна и многа.

Од тих многих питања је Његово Величанство некоја питања изволело на основу права највишег надзора скинути с дневног реда, и на основу највиших инструкција, које сам добио, извештавам велико достојни синод, да се пријављена *прва тачка скида са дневнога реда, која се тиче г. митрополита патријарха и оптужаба, које су против њега подигнуте*, јер је та ствар довршена са одлуком Њ. Величанства од 20. јула 1901. године, те се та ствар као и оно што је њој претходило, не може овде расправљати.

Тачка 10. и 24. пријављеног дневног реда у ствари поднеска саборског одбора од 11. маја 1899., која се односи на то, да се покрене поступак против вршачког епископа г. Гаврила Змејановића такођер је скинута с дневног реда, јер је против решења тога епископ г. Змејановић дао по пропису уток на угарску владу, који

ПОДЛИСТАК.

У БОРБИ.

(Из мемоара једног старог саборлије.)

После наименовања Германа за митрополита патријарха, наступиле су чудне прилике у нашој цркви и нашем народу. Ваљало је сложити ватру и воду, ваљало је измирити незаконитост са законом, ваљало је заједнички радити, па да остане нетакнут именовани ни народ. А је ли то било могуће? На ово питање нису у своје време одговорили они чланови негда моћне народне странке, који су у клубу пре волили, да се терен не напушта, него да се уз ограду пређе самом раду. Дакле, да се покуша са изједначењем ватре и воде, да из неприродних односа створи нешто природно. Зацело да нису одговорили, па онда нису ни мислили на све оно што је после морало наступити, па је богме и наступило.

Мора се напоменути још нешто, па да се ствар потпуно разјасни, а ево шта: Герман је као именовани патријарх стајао на врху јерархије, која је пред свршеном ствари спустила своју главу, поклонила се до земљице црне. Дакле, важио је као глава те јерархије у чије име је говорио и радио Но с друге стране је ту био народ, а на челу тога народа стајао је стално саборски одбор, који је поникао из сабора, а овај је поникао из народа. Ово је дакле био други моћни фактор, који је говорио у име народа, те је ту, дакле, био кремен и оцило, који су се трли, па је природно, да је морало бити варница, а где долази до варница, мора бити и пламена. Дакле плам борбе је био кад јачи, кад слабији, али је вазда ту био и никако се није могао сасвим утишати и уталожити. Место заједничкога рада ова два моћна народна фактора стојали су вечито на ратној нози, стојали су вечито у борби.

Па нашто се сводила та борба? Мислимо, да је цела ствар сишла била са свога правилног основа, и није рађено о томе: да се правилно уреде прилике у нашој цркви и нашем народу, на утврђеном и правилном терену. По себи се разуме, да онда ту није могло доћи до споразума, нити је могло доћи до уређења онога, што би требало да је било главно. Са столице српскога патријарха мислило се ово: Пошто је патријарх то место заузео неприродним путем, то се тим путем може ићи и даље. Па шта је чињено? Употребљена је сила на сваком кораку, почевши од сеоске опћине до сабора, и обратно, а с друге се стране мислило све могуће, да се сила одбије. И тако се свуда водила огорчена борба, која је често износила светле, често богме и одвратне слике. Напослетку је заузето и неко начелно становиште: с једне стране се чуло у народу, има елеменат који управља (јерархија) и којим се управља (световњаци) а с друге стране: народ и његова права, и у томе се правцу развила борба, која је трајала годинама. . .

Но главно је то, да су у тој борби кремен и оцило били: Герман именовани патријарх и саборски одбор. Они су се састајали у свакој седници, те је сваком том приликом било огорчене борбе, која се није увек кретала само у границама обележеног начелног становишта, једних и других, него је извијало и у онај круг, у коме главну улогу играју личности. Често се водила огорчена лична борба, која је кад и кад прелазила и саме границе пристојности. Ко се још не сећа оних жалосних призора у сабору између патријарха и народних посланика, кад је патријарху добацивано и тако што, што се иначе у обичном животу догађа. Па тога је бивало и у седницама саборскога одбора, па је то понављано и у другим осетљивим приликама. Па шта се догађало? Догађало се то, да су у ту борбу толико увучени: сабор, саборски одбор, епархије, опћине и народ. Једном речи, била су створена два непријатељска табора: јерархија и народ. Борба је вођена огорчено са обадве стране, ту је

је уток од краљевског угарског г. министра председника у последњој инстанцији правомоћно решен а онај закључак саборског одбора оборен. Не може се дакле дозволити, да се та ствар, која је већ на другом месту правилно решена, поново покреће у синоду.

Исто се тако има брисати 25. и 46. тачка дневног реда, које садрже у себи две пријаве против напред именованог г. вршачког епископа, јер синоду не припада никакво судско право, као што је то изволело Његово Величанство већ више пута изрећи. Код те две тачке може синод да изјави само своју ненадлежност.

Напослетку је побрисана 2. тачка дневнога реда т. ј. да велико достојни синод за сада не може попунити место темишварског епископа, јер томе треба да претходи решење имовно правних и дотационих питања. Но чим се та препрека уклони, то ће се на сваки начин догодити у току најкраћег времена, те ће се моћи предузети избор темишварског епископа. Овим сам изнео пред вас она питања, о којима се не може расправљати, а нема никакве препреке да се остали предмети расправљају.

Упозоравам још велико достојни синод, да ми пријави писмено све оне закључке, који ће се евентуално донети, кад не будем присутан, јер ће се иначе ти закључци одмах уништити Исто тако да ми пријави и оне своје закључке, за које је потребно највише одобрење. А тако исто да ми поднесе препис свију записника.

Молим још његову екселенцију г. председника патријарха, да даде саставити и да ми поднесе све предмете, које ће синод расправљати, оним редом, којим ће расправа тећи.

Белешке са срп. нар. црквн. сабора.

Карловци, 29. маја.

Верификациони одбор свршио је свој посао у уторак по подне, те ће прва саборска седница бити по свој прилици данас у среду. Док је верификациони одбор радио стизали су му све нови и нови протести против појединих избора посланика. Свега је било оспорено 29 мандата. Како смо извештени верификациони одбор предложио је, да се од тих 29 оспорених мандата оверове 19, да се 9 мандата униште и да се нареде нови избори, (у ова 9 уништена мандата рачунају се и мандати др. Лазе Костића и Ст В. Поповића, који су „бирани у другој соби“, те ће се дакле, само у 5 изборних срезова и места бирати по ново 7 посланика), а у једном случају предлаже верификациони одбор истрагу.

Верификациони одбор предлаже да се оверове ови нападнути посланици: Максим Свилар I. слуњски срез, Др. Владислав Манојловић, суботички срез; Мита Ђорђевић, ст. стапарски срез: др. Ђура Красојевић и Иван Јелчић, ст. Бечејски срез; Милан Ђосић и Милутин Јовановић, мокрински срез; Васа Муачевић и Јован Магарашевић, даљски срез; др Миливој Бабић и Влада Ристић, ковински срез; Светозар Прибичевић и Душан Кнежевић, II. слуњски срез; Милан Николајевић, оточки срез; Георгије Летић, ст.-андрејски срез; др. Лаза Секулић, Срем. Карловци; др. Милош Ђорђевић, В. Бечкерек; Буде Будисављевић и Јован Воркапић, петрињски срез.

Верификациони одбор предлаже, да се не оверове нападнути посланици: др. Лаза Костић, суботички срез; Стева В. Поповић, I. слуњски срез; др. Паја Дракулић и Љубомир Купусаревић, Сомбор; Марко Богдан, Вел. Кикинда; Св. Грубић, пакрачки срез; Ст. Чампраг, мохачки срез; Никола Петровић и Јован Борота, ст. пазовачки.

Против избора пароха Миливоја Радовића, предлаже верификациони одбор да се спроведе истрага.

Словенска заједница.

У Београду је основан „Словенски клуб“ у коме ће се неговати словенска заједница. Неговаће се словенски језици и словенски обичаји а разгреваће се словенски осећаји. Да би се ова сврха и постигла, то ће клуб издавати часописе и књиге, приређивати састанке и забаве. Једном речи, створиће се једна грана великог словенског света, а да то појединци не осете морално и материјално.

Словенски клуб је у горњем смислу израдио правила и поднео их управи града Београда на потврду. Иста управа је правила одобрила и клуб је рад отпочео изабравши управу у коју су ушли:

Председник: Ђока Симић, председник држав. савета; потпредседник: ђенерал Јован Мишковић, предс. акад наука; секретар: др. Иван Шајковић; благајник: Јован Јовановић, секрет. мин. правде; књижничар: др. Александар Белић, проф. Вел. Школе; чланови: Светислав Симић, проф. гимназије, Слободан Јовановић, проф. Вел. Школе, др. Живојин Перић, проф. Вел. Школе, Ранко Петровић, проф. гимназије, Манојло Клидис, трговац, Дим. Соколовић, учитељ.

Ово је заиста лепа и светла појава у животу нашега народа у Србији, јер је тако отпочела ера: слога. Ми знамо да је Словенство страдало и данас страда због неслоге, ми знамо да је Српство страдало због неслоге почевши од Косова па до данашњег дана, па дај боже, да се у садашњости све то и заврши. Зближење, дакле, Словенства у Србији повуће за собом зближење Словенства на Балкану и у свету, а то би био њихов бедем против свију нападаја.

Но, овај словенски клуб би могао бити а и требао да буде расадник таких клубова по осталим српским крајевима, па да се словенска заједница успостави на све стране и да се тако на делу докаже оно што је онај словенски кнез рекао: У снопу је и прут јак . . . Словен.

Политички преглед.

Поравнање. Питање о поравнању и опет је довело до неспоразума, трзавица, па и судара између аустријске и угарске владе. И пештански и бечки листови доносе чланке о томе, како ће једна влада усљед тога морати пасти. Која ће то бити, у томе се разилазе у мишљењу. Политички кругови Угарске, па и њена полузванична штампа, пребацују Бечу, да је он ударио у велика звона против Села. Беч опет пребацује Селу, да је он при саветовању у Будимпешти, огласио рат Керберу. Истина, има и трећих вести, да питање о поравнању још није довело до тако одлучног судара, да ће једна влада од ових морати пасти. Но ти гласови остају усамљени, и изгледа да је доиста дошло до потпуна расцепа, и да је само питање времена, када ће одступити Сел ил Кербер. Сви су сложни у томе, да у питању поравнања постоје јаке диференције; да је већ и дотле дошло, да је и у тактици наступила потпуна промена. Колико се разишла оба министра председника, најбоље се види по овоме: Угарски министар-председник Коломан Сел био је у понедељак у Бечу. Бавио се тамо пуних петнаест часова, а није тражио свога аустријског колегу. Шта више и један и други избегавали су и сваки случајни састанак. А када су се ипак сусрели у двору, врло су затегнути били једно према другом, и нису пожелели при растанку једно другом; ни сбогом, ни: до виђења. Аустријски министар председник био је пре три дана у подужој аудијенцији код владара и поднео му је извештај о преговорима у поравнању. Угарски министар председник Сел био је у понедељак у аудијенцији код владара, која је трајала скоро сат и по, те је и он изнео своје мишљење у тој ствари. Па и после ових аудијенција оба министра председника избегавали су сваки састанак једно с другим. Јасан доказ колико су се грдно разишли у саветовањима о поравнању. Занимљиво је врло читати како будимпештанска штампа напада аустријску политику и Кербера, а бечка опет угарску политику и Села. Нема сумње да ће ово још много више заоштрити ситуацију и да би сад заједничка саветовања о поравнању била управо немогућа. И колико ће још овакових трзавица и сукоба бити, колико ће земља још патити, док се једном питање о поравнању не реши као што треба, те не пође са природне и здраве основе. Крајње је време да се то једном учини.

Посвећење Фирмилијаново. Једва једном да је решено и посвећење скопљанског епископа Фирмилијана који је прошлог уторника посвећен за епископа у Солуну. Чин посвећења обављен је свечано, а српски народ у они крајеви врло је одушевљен усљед тога.

Бугарски кнез у Русији. Бугарски кнез отпутовао је у Петроград на подворење рускоме цару. С њиме су отишли министар војни Паприков, шеф генералштаба Николајев и председник собрања Цанков, а за њим министар-председник Данев. Све ће се извршити по програму, који је одавно већ утврђен. У новинама

трошена народна снага и снага јерархије, поглавито њеног главног представника патријарха Германа.

Па како се то све свршило? Да видимо!

Остала је наша автономија несрећена у свима правцима: економска, просветна и духовно морална страна: црква, школа и фундације. Но тим је задржан и народни развитак и напредак, јер знамо да је оно изгубљено што није данас срећено, а то исто важи за сутра, преко сутра и т. д. А код нас је тако време пропуштано пуних тридесет година. Па шта је ту пропуштено? Шта је изгубљено на пољу наше школе, цркве и на пољу економском? Кад би се тај рачун ухватио то би се тек онда могла направити права биланца, која би нам пружила јадну слику, као чедо међусобне борбе, којој нема места ни повода, јер је свима дато права и дужности, само кад би сви хтели да врше једно и друго . . . Али, један народ који има у себи живота преживи све напасти с поља и изнутра, па после потера још бујније напред, напредује и процвета, па међу народима заузме достојно место. Да, да, народ који има све услове за живот тако лако не подлеже, он живи, бори се, па и побеђује, то је стара ствар и старо правило па тако је и наш народ преживео Германово доба, претурио све напасти и остао народ. Он иде вечним путем и дај боже, да тај пут више никад не буде трновит!

А како је било на другој страни? Ту су главни ударци падали на главу главнога представника наше јерархије на Германа. Он је морао да понесе главни део борбе, па га је и понео а како се то свршило? Док је била ту пуна човекова снага, то је и ова гвоздена природа лакше одолевала, али, снага је бивала све слабија, а круг противника је бивао све већи, па је природно, да је ишао све на ниже. Овај гвоздени човек је постао кукуљав старац, издала га је телесна и умна снага. Тражио је лепе речи, тражио је одмора, тражио је утехе, тражио је онога ко ће то да му даде, али, није могао наћи једно ни друго. Напослетку је подлегао — умро, те су му остале скрштене руке и остала његова дела. Од овога земаљскога блага остало му је то двоје и то је понео на онај свет међу блажене сени св. Саве, патријарха Арсенија и Јосифа. Заиста врло мало после онолике борбе и оноликога напрезања! Па како ли је дао рачуна о свему ономе што је почињено овде на овој грешној земљи? Ово питање на самртном часу најтеже падне ономе, који у томе жалосном тренутку осети његову тежину. Запамти то човече, праведниче један божи угодниче, запамти то па тако потеци у животу, тако пођи у сусрет гробу. .

У староставним књигама је забележено, да је повесница учитељка света, забележено је још и то, да се туђим искуством треба користити . . . Ето смо видели, шта нам је наша најближа повесница прибележила, и ето, изнесено је и тешко искуство нашега народа и једног његовог сина. То стоји једно и друго као леп наук, па хоћемо ли се њиме користити? Или ћемо продужити и даље у борби. С. А.

се много пише о цељи, ради које је овај пут предузет, и о томе, шта бугарски кнез хоће тамо да сврши. Вели се, да кнез путује само за то, да рускога цара увери о оданости својој и бугарскога народа. Но с њиме путују и министар војни и шеф генерал-штаба, те се тврди с друге стране, да ће бити говора и о извесним војничким питањима. Није искључена могућност, да се поведе реч и о Мађедонији. Ускоро ће се показати смер и успех, за којим је тежио и који је постигао бугарски кнез са овим својим путем у Русију. Но свакако је овај пут добит по Бугарску, јер ће још више припомоћи да се учврсте пријатељски односи Русије према Бугарској. Сетимо ли се да је недавно био у Русији председник бугарског министарства др. Данев, који је и удесио овај пут бугарског кнеза у Русију, а погледамо ли ко прати бугарског кнеза на том његову путу, онда изгледа доиста, да ово није само обична посета и подворење.

Мир између Енглеза и Бура. Бурске команде се предају Енглезима једна за другом. Међу тим су Шалк-Бургер и Бота издали прокламацију у којој позивају све команде да се миром користе. Још веле: „Ми вам благодаримо на хероизму и пожртвовању, које ће нашем народу на понос служити. Ми вам саветујемо да се миром користите и новој влади послушни будете. Из обе државе ће се изабрати једна комисија која ће се постарати за новац да се помогне удовицама и сирочадима чији се очеви жртвоваше за слободу отаџбине. Ми изјављујемо своје саучешће и онима који су у жалости, и молимо се Богу, да им да снаге како би могли свој крст понети. Нашим женама и нашој деци изричемо своју благодарност, јер су тако храбро издржали све беде и невоље. И ако није закључен мир какав смо очекивали, то и опет ваља издржати тамо куд нас је Бог упутио. Ми с мирном савешћу можемо рећи, да је рат две и по године вођен јуначки Стиснимо један другом руке за другу борбу на социјалном и привредном пољу. Опростимо један другом све и лечимо ране.“

Отварање???

Боже ме опрости, мал нисам написао отварање — сабора. Читао сам у свима новинама, читао у званичном »С. Спону«, а говорио је и цео свет, да ће прошле недеље у Ср. Карловцима бити у великој дворани гимназије — отварање сабора. На то отварање сабора дошло је много и много хиљада људи, па је дошла и моја маленкост!

Али — ах! Све то беше обмана! Јер патријарх Георгије председник сабора, изјавио је свечано у сабору, да и ако је сабор отворен, опет зато нема сабора. Оно нешто што је тамо треба тек да се стално конституише па ће бити сабора.

Дакле и ако сам био на отварању сабора, опет бар знам, да нисам био тамо.

Кад сам стигао кући и тумачио то мојој тетка Љубици, испрва је мислила да нисам баш читав, а после ме је пажљиво слушала. Дал је што разумела не знам, ал то знам, да је и данас, после три дана, боле глава од мога тумачења.

Да не би заболела глава и вас, који читате ово узећемо, (ал тек шале ради,) да је прошле недеље било у истини у Карловцима отварање сабора. Па да чујете шта све може бити, а шта не може бити.

Може бити и било је, да се роди дете са две главе, са три ува, са четири ноге. Али не може бити и није било, да сабор, који по закону има 75 чланова, ступи на свет са 77 чланова. Па опет оно, што не може бити и није било, догодило се на овом сабору.

Како се то догодило, о том постоје на сабору две велике странке. Једна странка држи, да је др. Ника Максимовић научио чика Стеву, да оде са својим бирачима I. слуњског среза »мало у другу собу« те тамо спроведе избор, а друга странка држи, да је чика Стева научио др. Нику Максимовића, да то треба да учини у Суботици.

Ја сам се, као оно Алмажан, дуго ломио којој странци да се прикључим, и напослетку сам дошао до убеђења, да је ипак др. Ника био у овој ствари чика Стевин учитељ. Мора се ипак претпоставити, да је учитељ увек онај, који је паметнији. У овом случају био је безусловно паметнији др. Максимовић. Јер је он извукао леђа и потурио за прекобројног посланика дра Лазу Костића, а чика Стева је одредио сам себе да буде залишан посланик.

Но било како му драго, тек је наш народ стекао две нове пословице. У Бачкој, кад нема неко на нешто права, кажу данас: — Изабран као Лаза Костић! А у Тројединици кажу: — Изабран као чика Стева!

Али су та два господина и заслужила да се тако прославе, јер су од 75 направили 77.

Сабор је хтео већ у првој седници »да одлије где је препуно« и подстриже где је предугачко, али — пст. Само је привремено конституисан, а док се стално не конституише, није сабор, те не сме донети никакво решење, па ма се шта догодило. Да је неко утерао у саборницу двоје расточених кола сена, нико неби смео закључити, да се носе оданде, док се сабор коначно не конституише, јер сабор није још био — сабор.

Сиромах сабор! Пет година је морао чекати да га сазову, па тек онда да се увери, да то није — он.

Желимо му да што пре дође до свог — возраста.

☛ У Ср. Карловцима моћи ће се сваки дан купити за време сабора појединих бројеви „Заставе“ у трговини г. Ђорђа Секулића преко пута од старе читаонице.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. јуна ове год. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше поштов. претплатнике којима крајем маја истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец јуни обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло

Администрација „Заставе“.

Заклетва угарског гарде-капетана. За угарског гарде-капетана постављен је принц Алојз Естерхази, који је положио заклетву по пропису. Том свечаном акту су присутни били: министар Сел, кнез Лихтенштајн и гроф Сечењи. Заклетву је читао министарски саветник Вертеши. За тим је принц положио заклетву као тајни саветник и онда је био код краља у аудијенцији да благодари. После тога се капетан представио офисирима и гардијском штабу па се онда удалио.

Избор ректора на пештанском универзитету. На пештанском универзитету је предузет избор ректора, но није могло доћи ни до каквога резултата, јер је од 16 бирача, који ректора бирају, 8 гласало за Андрију Кереша и 8 за Александра Ајтоја. То се показало и при поновљеном гласању, те сада по штатуту има министар просвете да реши ко ће бити ректор.

Колико је стао Енглезе јужно-афрички рат. Енглези су изнели извештај, колико их је жртвовао рат са Бурима, који је трајао 32 месеца. И ови извештаји нису по све тачни, и ако енглески губитци и у људству и у новцу, мора да су далеко већи, што ће се ван сваке сумње касније испоставити, то ћемо ипак изнети по тим извештајима, колико је стао Енглезе тај рат: Погинуло је 1069 офисира и 20.897 војника, свега је дакле погинуло на бојном пољу 21.966 Енглеза, рањено је 22.829, од тих је од рана умрло 617, допало је ропства и по све нестало 9553, а као богаљи враћени су у Енглеску 75.430 војника, од којих ће за увек бити неспособни за рад 5550. — Јужно-афрички рат стао је Енглеску 154,407.000 фун. штер. (2.396 954.000 круна) овоме се мора додати и годишња камата, која износи 110 милијуна. Енглески извештаји још веле, да су Бури изгубили које у погинулим, које у мртвим, заробљеним и рањеним, свега 21.856 војника. Као што се види, губитци енглески су несаразмерно већи. А као што рекосмо, кад се испоставе тачни извештаји, видеће се, да је Енглеску овај рат далеко више стао у свему, но што је у овим извештајима изнешено. — Занимљиво је сравнити ове губитке са губитцима у некојим великим ратовима. Тако су укупни губитци у кримском рату износили 609.797 људи, амерички грађански рат 656.000 људи, француско-немачки рат 290.000, а руско-турски рат 180.000 људи.

Српско трговачко и занатлијско певачко друштво „Слога“ у Будимпешти држаће у недељу 15. јуна (2. јула) у 3 сахата по подне своју редовну годишњу скупштину у Српској кафани (Nájós-utcza).

Провала облака. Из Пирота јављају „М. Журн.“: Близу Б. Паланке у селу Крену падала је нагло тако бујна и јака киша, да је река за неколико минута толико нарасла, да се разлила и отпочела собом да носи све што год је дохватила, па чак и људе и стоку. Тако је занела два детета, а одрасли су се спасавали хватајући се за дрвеће и добацивањем ужета. — На против у Пироту није било скоро кише, те се народ ужелео да падне што пре како би се освежио кукуруз, пшеница и лоза.

Србин оперски певач. Из Будимпеште нам јављају, да је г. Ђорђе Петровић довршио изучавање уметног певања и да је ангажован за оперског певача у Егеру (Немачкој-Пољској) камо ће скорим и отићи. Желимо г. Ђорђу Петровићу као Србину добар успех у туђини.

Исправак. У прошлом броју „Заставе“ у четвртом ступцу у листку стоји: постарио и био је полудио, а треба: постарио и био је погурио... што се овим исправља.

Брзојави „Застави.“

Стигли 29. маја.

Карловци. (Оригиналан извештај „Заставе“). Данас је требала бити саборска седница, но није одржана. Верификациони саборски одбор вредно је радио и журио се, да сврши свој посао и он га је и свршио. Тада је јуче у вече одмах председник одбора отишао председнику сабора, патријарху и пријавио му, да је верификациони одбор готов са својим послом, те га дакле моли, да за 11 сати у среду сазове саборску седницу, а потребна три податка доставиће му се у среду ујутру. То је данас у пола десет сахати и учињено. — Председник одбора је изјавио, да се одбор журио, да сабор не пропушта узалуд време и троши излишно. Патријарх је одговорио да данас седнице не може бити, јер он хоће да најпре „проштудира“ извештај верификационог одбора па евентуално, ако за нужно нађе, да га и штампати даде. Ето то је узрок што данас није било седнице.

(По пословнику има председник права да тражи три списка посланичка, но нема права да тражи и извештај верификационог одбора, да га он „проштудира.“ Патријарх канда и опет хоће по својој навади да мало „проба“!! Кад ће бити идућа седница, то Бог зна, а међутим сваки дан саборисања стаје 800 круна. Прим. уредн. „Заставе“.)

Будимпешта. Када је у сабору прочитан извештај о наоружању домобранске војске, левица је викала: Народ треба хлеба а не оружја. — Инвестициони програм владе вели, да ће се на инвестиције употребити 150—200 милиона круна.

Беч. У сабору тражио је посланик Клофак од владе, да изјави шта мисли она учинити, да одбије онакове нападаје против Словена, као што је то учинио немачки цар у своме говору у Мариенбургу. У говору своме Клофак је оштро устао против немачког цара. Председник га је због тога два пут опоменуо на ред. Клофак је завршио свој говор са узвиком: пфуј Хохенцолери! Шенерер је викао: Немачки цар треба само једну да рекне а ви ће те дрхвати. У сабору је настала врло велика узрујаност и председник је седницу закључио.

Париз. У сабору је прочитана изјава новог министарства. Вели се како је влада решена, да у сваком раду управе да осетити републиканску живост и светску слободу.

Трговина.

НОВИ САД, 29. маја 1902. године. Пшеница прве квалитете фор. 9·—9·20 н. Пшеница средња фор. 9·—80 н. Пшеница лакша роба фор. 8·70—90 н Наполица ф. 8·— н. Јечам фор. 5·80—6·— новч. Зоб фор. 6 70—80 нов. — Кукуруз у зрну фор 4·80—90 — н.

Маст 60 фор. Сланина сува 60 фор. дебела пушена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	38—39 нов.	живе
„ средњи . .	35—37 нов.	мере
„ лаки . . .	32—34 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	28—32 нов. по клгр.
Јагњци	5—12 по пару фор.
Овци .	—— по пару фор.

Стање воде под Новим Садом.

28. маја било је	4·70 мет.
29. маја било је	4·78 мет.

Изашла је из штампе књижица:

ГОРАК ШЕЋЕР.

ШАЉИВЕ ПРИЧИЦЕ И ЦРТИЦЕ

од **Ј. Т.**

Садржај је: Неће бити добро! — Лов на свештенике. — Прича о лији. — „Заборавност“ патријарха Бранковића. — И мачку и голуба. — Ново гнездо. — Да га обријемо... — Благовештенски ручак у Карловцима. — Сигурни знаци. — Украдене чаше. — Захвалан коњ. — Патријарх Георгије у слави својој. — Ко је то? — Проказао га земљотрес. — Је ли прошао вашар? — Енглези у Карловцима. — Док се стезао колан... — Нема сапуна. — Коме не могу ништа. — Како се људи прежу у таљиге. — Не може да се сети. — Навика. — Три кокошке.

Цена је књижици 20 пот. (10 новч.). Препродавци добијају 33% рабата, но поштарину плаћају сами.

У Новом Саду, 2. маја 1902.

С поштовањем

Коста Лера.

Е. 656. I. 100. ex 1902.

322 **ЕДИКТ.** 2—3

Потписана епархијска конзисторија позива овим подручнога јеромонаха **Теодосија Суботића** брата манастира Војловице, сада непозната боравишта, да за 30 дана по последњем увртењу овога едикта у новине овој конзисторији ради покренутога против њега поступка предстати не пропусти, пошто ће му се иначе куратор поставити.

Вршац 19. фебруара (4. марта) 1902.

Епархијска конзисторија вршачка.

Оглас.

Долеподписана управа издаје свој гласовити изврсне каквоће

КРЕЧНИ МАЈДАН

са фурунама, под најам путем јавне дражбе, која ће се одржати 3. (16.) јуна 1902. у манастирској канцеларији, 2 сата после подне, где и дражбени услови стоје на увид.

Управа манастира Хопова.

320 1—2

Рojички Styriaquelle

лековита вода против надима у стомаку грчева запаљења бубрега катара у грлу и устима, катара у стомаку и цревима, мокраћне киселине, шећерних болести. Немања столице, болести цигерице црне.

ЛЕЧНИЧКИ ПРЕПОРУЧЕНО

ИЗВРСНИ УСПЕСИ!

Главни депозитер за Угарску
JOS. HOFFMAN.
Budapest, Báthor-utcza 8

221 15—20

ЗА НАСТУПАЈУЋЕ ШКОЛСКЕ ИСПИТЕ!

„МЕЂУНЕВЕНЧЕ“

III. ЧИТАНЧИЦА СА СЛИКАМА

ЗА ВЕЋУ И МАЊУ ДЕЦУ

ПРИРЕДИО ЧИКА ЗМАЈОВА.

Препоручујемо ову ваљану дечију књигу приликом наступајућих школских испита црквено школским одборима, г. г. учитељима и пријатељима наше школске омладине као најбољи испитни дар доброј деци.

Цена је „МЕЂУНЕВЕНЧЕТУ“ 40 потура по комаду, а на више попуст од 30% за готов новац.

Поручбине отправља главни повереник друштва „Рада“

КОСТА ЛЕРА
у Н. Саду.

СРПСКЕ МУЗИКАЛИЈЕ ЗА ГЛАСОВИР

Збирка 10 срп. потпорија	К 4·—
Збирка 6 турских потпорија	„ 2·50
Албум 100 срп. народ. игара	„ 5·—
Валцер и марш посвећено краљици Драги	„ 3.—
Ђидо за певање од Јенка	„ 3.—
Осусе небо звездама Мокрањ.	„ 2.—
Српски потпори од Затлокала	„ 2.—
Албум песама од Ж. Савића	„ 8.—
На те мислим од Ј. Свободе	„ 2.—
Без тебе драга од Пачуа	„ 2.
Бранково коло од Пачуа	„ 1·60
Весела је Србадија од Дубека	„ 1·80
Девојка на студенцу од Дуб.	„ 1.—
Краља Александра марш	„ 1.50
Ђурђев дан од Дубека	„ —.80
Завичај марш од Станковића	К 1.—
Збирка срп. народ. игара, удешена за гласовир по правим народ. мелодијама. Садржај: I. Радикалка, II. Зајечарка, III. Босанка, IV. Заплет, V. Краљев оро, VI. Ђурђевка, VII. Наталија коло, VIII. Устај дико зора је, IX. Сељанчица, X. Серма или неготинка	„ 1.—
Калимегданске руже	„ 1.50
Краљева гарда	„ 2.—
Коло велико народ. од Пачуа	„ 1.—
Мируј, мируј срце моје	„ 1. –
Новосадско коло од Остојића	„ 1.60
Пет кола од М. Брожа	„ 1.50
Праг је ово милог Српства	„ 1.60
Пркос (коло) са текстом	К 1.—
Радо иде Србин у војнике	„ 1.—
Руска химна	„ —.80
Онамо онамо за брда она	„ —.80
Руске разне песме од Славјанског	„ 2.—
Сватовац од Толингера	„ 2.–
Свет ће читати моје песме	„ 1.60
Сремско коло од Корнелија Станковића	„ 1.60
Српска молитва од Пачуа	„ 1.60
Српски звуци од Остојића	„ 1.60
Сунце јарко и Што се боре мисли моје од Дубека	„ —.80
Чуј Душане од Пачуа	„ 2.—
Црногорском војнику од Пачуа	1.60
Черго моја чергице	„ 1.—
Српска дворска стража	„ 2.—

194 3—10 Ко од горе наведених музикалија купи — **добија у ПОЛА ЦЕНЕ.**

НОВИ САД, — СРПСКА КЊИЖАРА **БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА.**

На сваком листу водени знак.

СВЕТСКИ ЕКСПОРТ!

Прави египатски папирни омотци за цигаретле (Hülsen) јесте

AIDA

а које су свуда припознате за најбоље за здравље посве нешкодљиве.

289 5—40

СВЕТСКИ ЕКСПОРТ!

Добија се у главним и споредним трафикама.

МЛАЂИ ПОМОЋНИК

мануфактурне струке може ступити код

Ем. Лаушевића,
у Земуну.

319 2—3

Само још до 3. (16.) јуна.

ДИФКАЛЕВ

светски гласовити хисторички механички

МУЗЕУМ

и

ПАНОПТИКУМ

У НОВОМЕ САДУ

у доњем варошком шеталишту

ПОРЕД ЗАПЛЕТАЛОВЕ ПИВНИЦЕ.

321 2—5

Богата изложба високих и хисторичко светских личности, исто тако повесничких група у природним величинама из воска мајсторски моделирано и са врло комплицираном механиком гибано. Тај механизам ове уметнине тако оживљује, да на гледаоце незаборавно делује.

Музеум је отворен од 9 сати ујутру до 9 сати у вече.

Улазница од особе 15 нов., а за војнике и децу 10 новч.

НОВО! Ужасна катастрофа на острву **Мартинике** уз друге новине може се видети.

ЗА НЕГУ КОЖЕ.

После дужег зимњег доба јако је нужно, да се тело по све изчисти и девинфицира. Само вода томе није овдољна, већ се мора помоћи сапуном, као средство за девинфицирање. Најбољи су за то сапуни за купања и прања: **Бергеров сапун од катрана, Бергеров глицерин-катран-сапун и Бергеров карболни сапун.**

Добија се у свима апотекама. Прави су са овом заштитном марком [клише.] 265 2—

ПОСТОЈИ ОД 1865. ГОД.

ЈОВАН ШОМАН

КАМЕНОРЕЗАЦ

У НОВОМ САДУ

на крају дунавске улице бр. 8. преко од шеталишта.

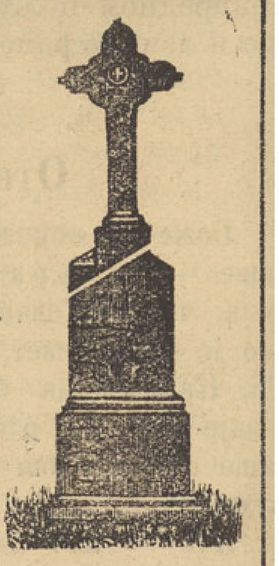

ЈЕДИНО ЗАСТУПСТВО

Беочинских фабрика цемента **„UNION“**

у Беочину.

Препоручујем своје велико стовариште **Роман** и **Портланд-Цемента** (каје) као и **цемент** и **мозајк-илоча** по најефтинијим ценама.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

НАДГРОБНИХ СПОМЕНИКА.

Израђујем споменике од црвеног и сивог мрамора, сијенита, порфира, гранита, ламбрадора, као и од пешчаног камена у својој сопственој кући, те по томе их могу врло јефтино продавати.

Натписе у свима језицима

најтачније и најсолидније израђујем.

За праву позлату дајем гаранцију.

Сву каменорезачку радњу за цркве и друга зидања најтачније извршујем и по жељи достављам на њихово место опредељења. 202 16—100

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.